

ידיעון התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

עריכה: שוקי לבנון, מיכל בן משה

ינואר- פברואר 2012

"עמוד האש" – באתר התנועה www.mqg.org.il

התנועה לאיכות השלטון עתרה לבג"צ נגד התיקון לחוק בית המשפט (חוק גרוניס), הקובע תקופת כהונה מזערית כתנאי לבחירת נשיא בית המשפט העליון.

התנועה מבקשת בעתירה זו על תנאי נגד הכנסת שתנמק מדוע לא יבוטל התיקון לחוק, או לחלופין שלא יחול בבחירת הנשיא הנוכחי לבית המשפט העליון אלא יחול רק במועד בחירת הנשיא שלאחריו. התנועה אף מבקשת צו ביניים נגד הועדה לבחירת שופטים, המורה לה שלא להתכנס ולבחור נשיא עד לבירור העתירה.

התנועה מבקשת להיאבק בשטף הצעות החוק המבקשות לפגוע בכוחו של בג"צ, לבצע בו "הנדסה גנטית", להשפיע באופן אישי וישיר על המינויים הנעשים בו; להשתיק את התקשורת ולצמצם פעולתם של עותרים ציבוריים והחברה האזרחית. הליכי מינוי שופטים המוכתמים ב"חקיקה אישית", פוגמים פגיעה אנושה ברשות השופטת בעצמאותה ובאמון הציבור בה, וכתוצאה מכך ביסודות המשטר ובשלומה של החברה. העיתוי בו נעשה התיקון לחוק; האופן בו הוא נעשה; וההיסטוריה החקיקתית של תיקון זה - מביאים למסקנה כי מדובר למעשה בחקיקה פרסונאלית, אשר נועדה בעיקרה להשפיע השפעה ישירה ואישית על זהות השופטים היושבים כעת בבית המשפט העליון, ולבצע "הנדסה גנטית" בבית המשפט. ככזו היא איננה חוקתית, שכן היא פוגעת, כאמור, הן ביציבותו ומעמדו של בית המשפט העליון והן עומדת בניגוד לעקרונות היסוד של השיטה הדמוקרטית הישראלית, ומביאה לפגיעה באמון הציבור הן ברשות השופטת והן במחוקקת.

בעקבות הלחץ הציבורי ופניית התנועה החליט ראש הממשלה לדחות את הדיון בממשלה בנוגע להארכת חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם הפוטר בחורי ישיבות מגיוס לצה"ל (חוק טל).

החוק מפלה בין דם לדם, בין אלה הנושאים בנטל לבין אלו הפטורים בפועל מנשיאה בנטל. בכך יוצר החוק אווירה קשה, אווירה הפוגעת במוטיבציה לשרת את המדינה ומביאה ניכור הולך וגובר בין חלקי הציבור השונים.

במכתב מפורט שהעביר לראש הממשלה, מר בנימין נתניהו ולשרי הממשלה, טען מנכ"ל התנועה, מר אלי סולם, כי חוק טל הינו ביטוי לליקוי מאורות קשה, העדפת שיקולים פוליטיים צרים על טובתה של המדינה, על חוסנה החברתי ועל ביטחונה.

מהנתונים, כפי שהובאו על ידי המדינה בפני בג"צ לפני כשנה בלבד עולה, כי אומנם קיים גידול מסוים ביחס למצטרפים לשירות האזרחי, לשירות במסגרת פרויקט שח"ר ולמתגייסים לשירות קרבי במסגרת הנח"ל החרדי, אולם בבחינה מדוקדקת של הנתונים, וללא תרשימים מסנוורי עיניים, עסקינן עדיין, בחלוף למעלה מ-9 שנים (!!) מאז חקיקת החוק, בנתונים דלים, במספרים מצומצמים אשר משמעותם אחת היא- כשלון החוק, במתכונתו הנוכחית, בהגשמת תכליותיו.

חוק טל חסר את האמירות וההסדרים הערכיים המתבקשים כדי ליצור משוואה הוגנת. כל כולו נולד בחטא, כאשר נועד הוא לרצות צרכים פוליטיים, תוך בריחה מהכרעה ערכית שהייתה מכפיפה את כל ההסדרים לעקרונן השוויון בחובת השירות ומעלה על הדגל את המיעוט המשרת, לא רק במלל אלא הלכה למעשה.

לכל הפחות ראוי כי החוק וחלופותיו יגיעו לדיון מחודש ולשינויים יסודיים, על ידי נבחרי הציבור ותנוצ'ל נקודת זמן זו לתקן את העוול שנוצר ולפעול לקירוב ולשוויון בין המגזרים השונים החיים במדינה. ראש הממשלה ושרי הממשלה מחויבים לטובת הציבור ולטובתה של המדינה, אשר על כן, אנו שבים וקוראים להם להתנגד להארכת תוקפו של החוק.

התנועה פנתה למבקר המדינה לבדוק את נכונות הפרסומים לפיהם רפי איתן הצטרף לפגישות רשמיות של נשיא אוגנדה עם ראש הממשלה ונשיא המדינה.

במקרה ויתברר כי הפרסומים נכונים, התנועה מבקשת לבדוק כיצד איש עסקים פרטי מצליח לזמן עצמו לפגישות בהשתתפות ראשי המדינה, לכאורה לשם קידום עסקיו הפרטיים ומבלי שיוזמן אליהן ע"י גורם רשמי כלשהו.

הפנייה למבקר המדינה הוגשה בעקבות פרסומים מהם עולה הטענה לכאורה כי השר לשעבר מר רפי איתן הצטרף לפגישות רשמיות שערך נשיא אוגנדה עם ראש הממשלה ונשיא המדינה בעת ביקורו של נשיא אוגנדה בשבוע שעבר. זאת על אף שאינו נושא בתפקיד רשמי מטעם המדינה ולמרות שלא הוזמן לפגישות אלה ע"י שום גורם רשמי. ע"פ הפרסומים עולה חשש, לכאורה, כי איתן ניסה לקדם בפגישות אלה את עסקיו האישיים.

התנועה סבורה, כי על המבקר לבדוק את נכונות הפרסומים, וככל שהם נכונים לבדוק כיצד מצליח איש עסקים פרטי כאיתן לזמן עצמו לפגישות מדיניות שכאלה וכיצד כשלו, לכאורה, מנגנוני הבקרה והסינון שאמורה להפעיל המדינה במקרים כאלו.

מר איתן טוען, כך עולה מן הפרסומים, כי הוא הוזמן לפגישות ע"י נשיא אוגנדה, אותו הוא מכיר מזה שנים. עם זאת, מר איתן מודה, לכאורה, כי הוא עצמו התקשר לראש הממשלה ולנשיא המדינה וביקש להצטרף לפגישות. ע"פ הפרסום, בבית הנשיא מאשרים את הדברים, ומספרים כי החליטו להיענות בחיוב לבקשה. מהפרסומים עולה כי מר איתן בוחן בימים אלה הקמת מיזמים עסקיים באוגנדה, כגון חוות לגידול בקר, דברים אותם מאשר מר איתן בגוף הפרסום.

לפי הפרסומים רפי איתן לא נכח בפגישות מתוקף תפקיד רשמי מטעם המדינה. על כן, ההיענות לבקשתו צריכה לכל הפחות להדליק נורה אדומה באשר לאופן שבו מוכנסים אזרחים מן השורה בסוד ענייני הציבור, אף במקרים שבהם מטרתם המוצהרת הינה קידום עסקיהם הפרטיים, ובאשר לאופן שבו נוקטים ראשי המדינה איפה ואיפה בקידום ענייניהם של אזרחים מסוימים.

התנועה והקליניקה "קו הטוהר" מהמרכז הבינתחומי בהרצליה, עתרו לבג"צ בדרישה למתן צווים על תנאי ובקשה לקיום דיון דחוף על העדר הסדרה ברורה בתחום הייעוץ המשפטי בשלטון המקומי. כל זאת במטרה לשנות את המציאות הקיימת בה באופן תדיר ממנות רשויות מקומיות יועצים משפטיים חיצוניים באופן פסול- ללא מכרז, הליך שוויוני- דמוקרטי, או בקרה חיצונית ופנימית, ותוך בזבז מחפיר של כספי הציבור.

התנועה והקליניקה "קו הטוהר" מהמרכז הבינתחומי בהרצליה, פנו לביהמ"ש בבקשה להוציא צו על תנאי המורה לשר הפנים, למנהל הכללי במשרד הפנים וליועץ המשפטי לממשלה להתייצב בביהמ"ש ולהוכיח מדוע שלא יקבעו הנחיות, קריטריונים ואמות מידה על מנת לתקן את המצב הקיים של היעדר הסדרה ברורה בתחום הייעוץ המשפטי בשלטון המקומי. בעקבות התנהלות הרשויות המקומיות נוצר מצב בו ממונים יועצים משפטיים חיצוניים ללא מכרז וללא בקרה תוך בזבז כספי משלם המיסים. העתירה מטרתה למנוע פגיעה בוטה באמון הציבור כלפי הרשויות המקומיות, וכמו כן למנוע פגיעה במעמדו של היועץ המשפטי הפנימי לרשות וריקון מתוכן של תפקידו על ידי מינוי יועץ משפטי חיצוני. כמו כן, מתבקש ביהמ"ש לקבוע מועד דיון דחוף לנוכח חשיבות הסוגיה ובכדי למנוע המשך פגיעה בכללי מנהל תקין, במעמד היועץ המשפטי הפנימי, בקופה הציבורית ובאמון הציבור. בעתירה מצוין כי במקרים חמורים במיוחד, הפירצה במעמדו של היועץ המשפטי הפנימי מנוצלת על ידי ראשי רשויות מסוימים ככלי להטבה עם מקורבים, כדוגמת עורכי דין אשר עבדו עימם בעבר במסגרת תפקידם הציבורי או בחייהם הפרטיים. במקרים אחרים, נחשפה הקלות הבלתי נסבלת שבה ניתן לרוקן מתוכן את תפקיד היועץ הפנימי ולמנות יועץ משפטי חיצוני בכל נושא, בייחוד נושאים בהם החלטתו של היועץ המשפטי הפנימי לא עלתה בקנה אחד עם שאיפותיו של ראש הרשות.

בעקבות הלחץ הציבורי ופניית התנועה, דחתה וועדת השרים פה אחד את הצעת חוק יסוד השפיטה (תיקון - עותר ציבורי) הקובעת כי העותר הציבורי יוכל לעתור לבג"צ רק בהתקיים תנאים מגבילים .

התנועה קראה לשרים בנייר עמדה מנומק להתנגד בכל תוקף לקידומה של הצעת חוק זו, אשר מהווה חלק מהשטף החקיקתי הפוקד את הכנסת בימים אלה. כאמור החליטה הוועדה לדחות את הצעת החוק.

המשותף להצעות חוק רבות אשר הועלו לאחרונה, ביניהן זו הנוגעת למעמד עותרים ציבוריים, הוא הניסיון להשתיק ביקורת, לנטרל יכולת פיקוח ולהסיר מעל השלטון "עולו" של כל מי שעשוי להצביע על קלקול, אי תקינות ואף שחיתות - החל מבתי המשפט, דרך התקשורת וכלה בחברה האזרחית והעותרים הציבוריים הפועלים בקרבה. התנועה מתייחסת נקודתית להצעה אשר קובעת כי עותר ציבורי יוכל לעתור לבג"צ רק בהתקיים תנאים מסוימים, המגבילים את העותר בצורה שאינה מתקבלת על הדעת ועלולה לנטרל כוחו. עמדת התנועה היא כי יש להתנגד בכל תוקף להצעת החוק בנוסחה הנוכחי, שכן יש בה כדי לסכן יכולתו של העותר הציבורי להביא מה שנחזה להיות ככשל או התנהלות בלתי תקינה של רשויות השלטון- לביקורת בית המשפט; יש בה כדי לסגור בפני העותר הציבורי את שערי בית המשפט הגבוהה לצדק בפני כל אותם עניינים חשובים שאינם בגדר "סוגיות מהותיות", אלא אותם עניינים "יומיומיים" של בקרה על התנהלות השלטון ושמירה על שלטון החוק.

יש בהצעה זו ניסיון נוסף, במסגרת השטף החקיקתי הפוקד אותנו בימים אלה, להשתיק קולות שאינם נוחים לשלטון ולרשויותיו. כמו כן, יש בהצעה כדי להעמיד העותר הציבורי, מראש, בעמדה של "חשוד מייד" ולייצר לאותם עותרים ציבוריים דה-לגיטימציה מראש.

בעקבות מאבק משפטי ממושך של התנועה החליטה וועדת הכספים של עיריית תל אביב שלא לגבות תשלום ממארגני עצרות קטנות בתל אביב על השימוש בשטח הציבורי.

כמו כן, החליטה וועדת הכספים שלא לגבות יותר תשלום מראש ע"פ אומדן עלויות שהגיע לסך של אלפי שקלים, אלא חישוב פר אירוע ולא לגבות תשלום רק לאחר האירוע ובהתאם לתחשיב מדויק של ההוצאות העודפות שנגרמו לעירייה.

התנועה לאיכות השלטון עתרה בשנת 2005 לבית המשפט לעניינים מנהליים בתל אביב בעקבות דרישת עיריית תל אביב לשלם לה 19,000 שקל עבור הכנת מיצג של כסאות ריקים בכיכר רבין במחאה על חוק הג'ובים. בית המשפט דחה את העתירה וקבע כי לעירייה יש זכות לדרוש "הוצאות ממשיות" ואף חייב את התנועה בהוצאות משפט. מאז ניהלה התנועה מאבק משפטי ממושך וערערה לבית המשפט העליון, בטענה שגביית התשלום אינה חוקית ופוגעת בחופש הביטוי. בדיון בבית המשפט כינתה הנשיאה בייניש את דרישת התשלום כ"מוזרה". בעקבות הערות בית המשפט ועמדת היועמ"ש בדיונים שנערכו עם הצדדים, הבינה העירייה שאין מנוס משינוי הנהלים בכלל כך שעיריית תל אביב לא תחייב יותר את מארגני העצרות בעיר להעביר לה תשלום מראש לפי מספר המשתתפים באירוע, אלא תגבה תשלום לאחר האירוע ובהתאם להוצאות שיהיו לה מעבר לפעילותה השוטפת בו. העירייה לא תגבה תשלום ממארגני אירועים בהם ישתתפו פחות מ-5000 איש. החלטה זו טרם אושרה ע"י מועצת העיר, וכן טרם פורסמו התעריפים לפיהם ייחשב החיוב בהוצאות העודפות שנגרמו לעירייה. מכל מקום, ולעת הזו, התנועה עומדת על עתירתה ותמשיך לפעול כנגד פגיעה בזכות יסוד בסיסית היא הזכות לחופש הביטוי והזכות להפגנה.

העקשנות משתלמת: בעקבות עתירת התנועה לפני 8 שנים, הפך היועץ המשפטי לממשלה את החלטת קודמו, מני מזוז, בפרשת קרקעות המלח. לאור הפגמים החמורים שנפלו בקבלת ההחלטה בעניין קרקעות המלח, חובה להחזיר את הנושא כולו לדין והחלטה מחודשים. היועץ קבע כי אין לחכות להשלמת ההליך הפלילי נגד מעורבים בהסכם. בנוסף לדעת היועץ שר האוצר מנוע מלחתום על החלטת מועצת מקרקעי ישראל בנושא.

לפני שמונה שנים הגישה התנועה עתירה לביטול ההסכם בין מינהל מקרקעי ישראל לבין חברות המלח, לפיו יקבלו חברות המלח, שבשליטת משפחת דנקנר, הטבה בשווי של למעלה ממאה מליון ש"ח בשינוי ייעוד קרקעות ששימשו את החברות בעתלית ובאילת ליצור מלח והפיכתן לקרקע לבנייה, זאת עקב פגמים קשים בהסכם. באוקטובר 2003 הוצא צו ביניים ארעי להימנע מלפעול על-פי ההסכם שנחתם עם חברות המלח. שנתיים לאחר מכן, בג"צ מורה על דחיית הדין בנושא. מאז, אחת לחצי שנה לערך המדינה עדכנה כי לא חלה התקדמות ובית המשפט מחליט, כי על המדינה להגיש הודעת עדכון נוספת, עם קבלת החלטתו של שר האוצר בעניין נשוא העתירה, או בתום תקופה של כששה חודשים, לפי המוקדם. בחודש אפריל 2010 פורסם בתקשורת כי חקירה פלילית נפתחה בנוגע להסכם. בעקבות כך פנתה התנועה בבקשה לבג"ץ לקביעת מועד לדין בעתירה. באותו החודש החליטה הנשיאה דורית בייניש, כי על המדינה להגיש הודעת עדכון עד ליום 1.6.2010. עוד, לפי החלטתה, עם קבלת ההודעה תיקבע העתירה לשמיעה. לאור החלטת ביהמ"ש, הגישה המדינה את תשובתה כי בנסיבות החקירה הפלילית המתנהלת, החלטת מועצת מנהל מקרקעי ישראל לא תובא לאישורו של שר האוצר. לטענת התנועה הענקת הזכויות על פי ההסכם נעשתה כאשר ההסכם המעניק לחברות המלח הטבה כספית במקרקעי המדינה העומדת על פי חוות דעת מטעם מנהל מקרקעי ישראל על למעלה ממאה מליון ש"ח וזאת בין השאר בשל סווגן הבלתי נכון ובלתי ראוי של הקרקעות על ידי מנהל מקרקעי ישראל. בעקבות הפעילות המשפטית הממושכת של התנועה בנושא, הגיע היועץ המשפטי לממשלה למסקנה כי אין מנוס מהחזרת העניין כולו לבחינה מחדש על ידי מנהל מקרקעי ישראל, ולאחר מכן להביאו לדין ולהחלטה מחודשת של מועצת מקרקעי ישראל.

תגובת התנועה למדד השחיתות: ישראל "מככבת" כאחד המקומות הגבוהים ברשימה, כמה חבל שזהו אינו המדד הנכון להצטיין בו.

על רקע פרסום התוצאות הקשות על מצב השחיתות בישראל במסגרת מדד השחיתות הבינ"ל קוראת התנועה לכל חברי הכנסת ושרי הממשלה להתנגד בכל תוקף להצעות חוק הבאות להשתיק ולסרס חשיפת שחיתויות וביקורת לגיטימית. הצעות החוק לשון הרע, כמו גם הצעת חוק העותר הציבורי וקיום שימוע לשופטי העליון- יש בהן, לו יעברו במתכונתן המוצעת, כדי להוביל בשנים הבאות את ישראל למקום נמוך מזה שהגיעה אליו כיום. כמו כן, קוראת התנועה להחלשת קשרי הון ושלטון במדינת ישראל בייחוד דרך פירוק המבנה הריכוזי של המשק הישראלי- המהווה את אחת הרעות החולות של שלטון המשרת אינטרסים צרים של בעלי ממון. המבנה הריכוזי ששל המשק הישראלי עלול להוות פתח לא רק לאי שוויון בחברה הישראלית, אלא לשחיתות במובנה העמוק.

התנועה עתרה לבית המשפט למנוי מבקר פנים במעליה, לאחר שבמשך שלוש שנים לא מונה מבקר פנים ברשות המקומית בניגוד מפורש לחוק ותוך פגיעה חמורה בהליך הביקורת ובשקיפות השלטון המקומי.

התנועה עתרה לבית המשפט המחוזי בחיפה למען מתן צו עשה המורה לממונה על הרשויות המקומיות במחוז הצפון לממונה על מחוז הצפון ולמועצה המקומית מעליה לפעול למינוי מבקר פנימי כדין. הדרישה הינו מינוי לאלתר, זאת בהתאם לדינים הרלוונטיים, ובפרט הוראת סעיף 145 א ו- 145 ג לצו המועצות המקומיות (א), תשי"א-1950. זאת, נוכח העובדה כי במשך שלוש שנים, לא מונה מבקר פנים במעליה בניגוד מפורש לחוק, תוך פגיעה קשה בהליך הביקורת בשלטון המקומי, וחרף בקשות ההתנועה.

נושא הביקורת ותיקון הליקויים, בכלל הרשויות המנהליות וברשויות המקומיות בפרט, הנו ראש וראשון להתנהלות ראויה ותקינה של הרשות המנהלית. זאת מתוך הבנה ותפיסה של חשיבות הביקורת וחיוניותה, כמו גם העובדה כי היעדרה משמעה הנצחת הכשלים ומתן כר נוח לחרیגות מהוראות הדין ומכללי מנהל תקין.

הימנעותם של המשיבים מלמנות מבקר פנימי כדין במעליה עומדת בניגוד גמור ובוטה לחובתם על פי חוק, לכללי מנהל תקין ובניגוד לאינטרס הציבורי ולחובת הרשות לפעול כנאמן הציבור.

לאחר שבקשות התנועה לא נענו נאלצה התנועה לפנות לבית המשפט לקבלת סעד משפטי.

התנועה פנתה לשר האוצר ולשר הפנים לפעול לתיקון הליקויים שעלו בדו"ח המבקר הנוגעים למענק שר הפנים לרשויות המקומיות.

מכתבה של התנועה לשר האוצר ולשר הפנים בעקבות הפרק בדו"ח המבקר הבוחן את אופן חלוקת הכספים והתשלומים במענקים השונים, שמעביר משרד הפנים לרשויות המקומיות. המבקר מותח בדו"ח ביקורת קשה על האופן שבו מחולקים הכספים במשרד הפנים לרשויות המקומיות בכך שהכספים הניתנים במסגרת "רזרבת השר", כלומר מענקי איזון המועברים לרשויות המקומיות ומענקים מיוחדים על פי שיקול משרד הפנים.

התנועה פעלה החל משנת 2002 בנושא זה לקידום חלוקה, עניינית ו שקופה, של כספי "רזרבת שר הפנים". במסגרת זו אף הגישה עתירה לבג"ץ בעקבותיה חלוקת כספי "רזרבת שר הפנים" הוסדרה בנהל. בנוסף הגישה התנועה עתירה לבירור האם שרי הפנים פועלים בהתאם לנהל התנועה ממשיכה לפעול בנושא במטרה להבטיח כי החלוקה תתבצע בהתאם לנהל.

לאור כל זאת עומדת התנועה על כך שמשרד הפנים ומשרד האוצר יפעלו לאלתר לתיקון הליקויים שעלו בדו"ח המבקר וליישום המלצותיו. בין היתר, לקביעת נושאים וסדרי עדיפויות לחלוקת כספי "רזרבת השר", לפיקוח על הקצאת כספי "רזרבת השר" ולוודא שישמשו ליעדם כפי שנקבע. לוודא כי העברת הכספים לרשויות המקומיות נעשית באופן שיווני בהתאם למסקנות וועדת גדיש והכל בצורה גלויה ו שקופה לציבור.

אלי ישי, שר הפנים.

התנועה פנתה לשר הביטחון ולמנכ"ל משרד הביטחון בדרישה להבהרת תשלומי משרד הביטחון לחברת הייעוץ "מקינזי" שנשכרה ללוות את תהליך ההתייעלות בצה"ל.

כמו כן, נעשתה פנייה למבקר המדינה, לבדיקת הנושא, נוכח חשיבותו והיקף התופעה, בה רשויות מתקשרות במכרזים ולאחר מכן משלמות פי כמה מהסכום המסוכם.

על פי פרסום ב עתון 'כלכליסט' בעניין תשלום משרד הביטחון לחברת הייעוץ מקינזי, הצעת המחיר המקורית של החברה עמדה על 19.72 מליון ₪. בכתבה נטען, כי למרות זאת שילם לכאורה משרד הביטחון, עד כה, לחברת מקינזי כ – 100 מליון ₪.

התנועה סבורה כי התייעלות מערכת הביטחון בפרט, והמנגנונים הממשלתיים בכלל הינה משימה ברוכה וחיונית, אך גם היא חייבת להתבצע באופן תקין ויעיל.

כידוע, מצב נפוץ הוא, שחברות מגישות הצעות חסרות ולא ריאליות במכרז, זוכות במכרז על סמך ההצעה, ולאחר מכן מקבלות תשלום גבוה פי כמה, עקב אילוצים לכאורה בביצוע העבודה.

מבלי להעלות בשלב זה של טרם בדיקה, טענה כי זה המקרה גם כאן, נדרשת בדיקה מעמיקה של הליך קבלת ההחלטות בעניין זה, נוכח רוחבה של התופעה, חומרתה, פגיעתה בעקרונות המכרז ובשוויוניותו והעלויות שתופעה זו משיתה על קופת הציבור,

לפיכך דרשנו הבהרות ממשרד הביטחון ולקבל לידינו, מידע נחוץ לצורך בירור הטענות העולות בפרסום: המכרז הרלוונטי, הצעת חברת מקינזי למכרז, הצעות חברות אחרות למכרז (ללא חשיפת שם החברות). כמו כן, ביקשנו לקבל לידינו את פרטי החוזה שנחתם בין משרד הביטחון לחברת מקינזי, פירוט התשלומים שבוצעו עד כה לידי החברה ואת פרוטוקולי ההחלטות על התשלומים ונימוקיהם.

התנועה פנתה לשר הפנים לבחון מחדש את שינוי טבלת ההנחות בארנונה לפי מבחן ההכנסה, בשל חוסר מדתיות ביחס לקבוצות אוכלוסיה שונות ומתוך אחריות לתקציבי הרשויות המקומיות.

בעקבות הפרסום כי שר הפנים החליט לאמץ את המלצות ועדת קהת לבחינת ההנחות והפטורים בארנונה, התנועה מברכת את יוזמתו של השר לבחון מחדש את נושא ההנחות והפטורים, עם זאת התנועה סבורה כי כל הנחה ופטור צריכים להיות מדתיים ביחס ליתר קבוצות האוכלוסייה הרלבנטיות.

בפנייתה לשר הפנים, כותבת התנועה כי אנו סבורים שהעלאת מבחני ההכנסה כך שסף ההכנסה למשפחה זכאית להנחה יועלה בכ- 25% אינו מידתי, זאת לאור יתר ההנחות שנתקבלו, כך למשל צוין כי משרתי מילואים קיבלו הנחה של 5% בלבד.

בנוסף, לפי פרסומים שונים, ראשי רשויות מקומיות הביעו את דעתם כי טבלת ההנחות החדשה עלולה להסתכם באובדן רווחים לרשויות המקומיות בסכום מצטבר של כמיליארד שקל ומכאן עולה החשש כי ההנחות, מצד אחד, ייטיבו בכמה שקלים עם כיסו של האזרח, אך מצד שני יגרמו לו להוצאות כבדות.

The image shows a screenshot of a tax form titled "קבלה לספק" (Receipt for supply) from the Ministry of Finance. The form is in Hebrew and contains various fields for taxpayer information, tax details, and a table for tax calculations. A yellow circle highlights the "סכום המס" (Tax amount) field, and a green circle highlights the "סכום המס" (Tax amount) field in the bottom right corner.

בג"צ קיבל את עמדת התנועה וקבע כי יש לערוך בלוחות זמנים קצרים בדיקה לגבי תקפות ההסכם שנחתם בין מינהל מקרקעי ישראל עם חברות המלח וכי במסגרת בדיקה זו יוכלו חברות המלח והעותרות להעלות טענותיהן ביחס לתקפות ההסכם.

יצוין כי המדינה בתשובתה לצו על תנאי שהוצא על ידי בית המשפט, ביקשה כי החזרת הנושא לדין במינהל מקרקעי ישראל יביא לסיום העתירה.

המדינה למעשה הסתפקה בכך שחזרה והודיעה, כי החלטת מועצת מינהל מקרקעי ישראל לאשר את ההסכם בין המינהל לבין חברות המלח – מעולם לא נכנסה לתוקפה. עמדה זו, כזכור, הושמעה פעם אחר פעם על ידי המשיבים, במסגרת הליכי עתירה זו, תוך התעלמות מתוצאות ההסכם בשטח.

התנועה ציינה בתגובתה כי תגובת המדינה נחזית להיות תגובה מגוף, שאיננו מהווה צד לעתירה, שאיננו מחויב לגבש עמדה ברורה בסוגיות המהותיות שהועלו בעתירה ושאינו צריך להכריע ואף להתייחס לפגמים הקשים ולהשלכות הרחוביות של ההסכם.

החלטת בית המשפט התקבלה בעקבות עתירת התנועה משנת 2003 כנגד החלטת מינהל מקרקעי ישראל לאשר הסכם עם חברות המלח המעניק להם זכויות מופלגות על קרקעות של הציבור – ביום 12.9.11 ניתן ע"י בג"צ צו על תנאי המורה למשיבים קרי המדינה וחברות המלח להתייבב וליתן טעם מדוע לא תינתן החלטה ביחס לתקפות ההסכם בין מינהל מקרקעי ישראל לבין חברות המלח. אולם מינהל מקרקעי ישראל והאוצר הלכה למעשה לא נתנו תשובתם לצו על תנאי, ונמנעו מלהביע עמדה האם ההסכם תקף אם לאו.

התנועה פנתה בדרישה להקמת מנגנון הכשרה ורישוי לשינוי מהותי באופן מינוי דירקטורים בבנקים ובמוסדות פיננסיים.

בימים אלה נמצאת בהליכי חקיקה בוועדת הכספים של הכנסת ובמשרד המשפטים, הצעת חוק הבנקאות (חוק מראני). – לטענת התנועה, יש צורך לנצל את ההזדמנות שנוצרת עם תחילת המעבר לבנקאות ללא גרעיני שליטה ועם חקיקת חוק מראני, על מנת לקדם תפיסה ניהולית-פיקוחית חדשה במערכת הפיננסית.

ניהולם התקין והמקצועי של הבנקים הוא אינטרס ציבורי מובהק. תפקידו המורכב והחשוב של דירקטור בתאגיד בנקאי דורש הסדרה נפרדת שתבטיח פיקוח הולם על מקצועיותם של העוסקים בדבר. חוק מראני הוא, לתפיסת התנועה, המסגרת הנכונה והמתאימה להסדרת תפקוד דירקטוריוני הבנקים, ולפיכך הוא מהווה הזדמנות ליישום הצעת התנועה בעניין.

התנועה פנתה לשר המשפטים, לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל ולחברי ועדת הכספים כדי לנצל את שעת הכושר וחלון ההזדמנויות הנדיר לטיפול בצלע המהותית החסרה כיום בחוק מראני: דאגה לרמתם המקצועית של הדירקטורים בבנקים ובמוסדות הפיננסיים, על ידי הקמת מנגנון הכשרה ורישוי לדירקטורים במוסדות אלו.

התנועה סבורה כי הקמת מנגנון רישוי שיבטיח כי רק המוכשרים והמקצועיים ביותר יוכלו לשמש כדירקטורים, יהווה ציון דרך שייטיב עם המערכת הבנקאית כולה ויעניק שקט נפשי למערכת הרגולטורית ולציבור המפקידים. התנועה סבורה כי "חוק מראני", המצוי בימים אלה בהליכי חקיקה, ועוסק במתכונתו הנוכחית רק בדרכי מינוי הדירקטורים במטרה למנוע שליטה ללא היתר בבנק, מהווה את המסגרת המתאימה ומאפשר הזדמנות יוצאת דופן לטיפול שורש בסוגיית הכשרת הדירקטורים.

התנועה טוענת כי אין להתייחס לניהול של מוסד פיננסי שבו מופקדים כספי הציבור, כמו לניהול של חברה רגילה, ולכן יש להסדיר בנפרד את כשירות הדירקטורים במוסדות אלה. התנועה למען איכות השלטון תבקש להופיע בפני וועדת הכספים ולפרוש את עמדתה בנושא.

לאור הריכוזיות בשוק התקשורת וסגירתו הצפויה של ערוץ 10: התנועה קוראת להקמת וועדה מקצועית אשר תמפה ותסדיר את שוק התקשורת. לאור החשיבות הרבה שיש בערוץ נוסף במדינה, קוראת התנועה להמתין עם סגירת הערוץ עד לאחר מתן מסקנות הוועדה .

התנועה פנתה לראש הממשלה, מר בנימין נתניהו, לשר האוצר, שר התקשורת ויו"ר ועדת הכלכלה בדרישה להקמת וועדה מקצועית אשר תמפה ותסדיר את שוק התקשורת. שוק התקשורת בישראל מאופיין לדעת התנועה בשני כשלים עיקריים שעומדים כאבן בפני העיתונות החופשית במדינה. הבעיה הראשונה היא העובדה שבגופי תקשורת רבים (בדגש על עולם הטלוויזיה) שולטים בעלי הון אשר יכולים לקדם את עסקיהם דרך הערוץ, להשפיע על חופש הביטוי של הגופים בהם הם שולטים וכך להוות צנזורה פנימית בתוך הגופים. הבעיה השנייה נובעת בין היתר מהראשונה והיא העובדה שיש קושי כלכלי לקיים מספר רב של ערוצי טלוויזיה בישראל. הריכוזיות הגבוהה בשוק הישראלי משפיעה גם על עולם הפרסום הטלוויזיוני ועקב חסמים אחרים שקיימים בשוק התקשורת נדמה כי בלתי אפשרי לקיים ערוץ טלוויזיה רווחי (בנוסף לערוץ 2).

התנועה סבורה כי חובה שהוועדה תרכב אך ורק מגורמים מקצועיים וללא תלות בפוליטיקאים, ותתמקד בפתיחת שוק התקשורת לתחרות והגבלת חלקם של בעלי ההון וקבוצות עסקיות בשוק התקשורת, כל זאת תוך התחשבות במצבו הייחודי של שוק התקשורת.

לאור הסיטואציה שנוצרה בה ערוץ 10 עומד בפני סגירה ולאור החשיבות הרבה שיש בערוץ נוסף במדינה, קוראת התנועה להמתין עם סגירת הערוץ עד לאחר מתן מסקנות הוועדה שתוקם. אין התנועה קוראת לויתור על חובות הערוץ אלא רק להמתנה עד לגיבושן של מסקנות הוועדה.

התנועה דורשת שלא לאפשר את מינויו של אהרון פוגל ליו"ר חברת פרטנר

במקביל לכהונתו כיו"ר חברת הביטוח מגדל

התנועה לאיכות השלטון פנתה אל הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר כדי שיפעיל את סמכויותיו על פי חוק ויקבע כי מר פוגל אינו יכול לכהן בו זמנית בדירקטוריון חברות מגדל ופרטנר, וכי אם מר פוגל מעוניין להתמנות ליו"ר חברת פרטנר עליו להתפטר מתפקידו כיו"ר מגדל.

על פי פרסומים מהעת האחרונה עולה כי ישנה כוונה למנות את מר אהרון פוגל, יו"ר דירקטוריון קבוצת מגדל ליו"ר חברת התקשורת פרטנר. חברת מגדל מחזיקה בכ-1.7% מחברת פרטנר, כמו גם בכ-180 מיליון שקל אגרות חוב של פרטנר. כמו כן, מחזיקה מגדל אג"ח נוספים של חברות השייכות לבעל השליטה של פרטנר, אילן בן דוב. כך, **באם יתמנה מר פוגל, הוא ימצא בניגוד עניינים תמידי ועמוק, בין הצורך להיטיב עם המשקיעים במגדל, לבין הצורך לפעול לטובת חברת פרטנר.**

אין צורך להכביר מילים על הבעייתיות הרבה בכהונה צולבת של דירקטורים. הועדה להגברת התחרותיות במשק קבעה בהמלצות הביניים שהגישה, כי "כאשר הדירקטור המכהן בגוף פיננסי משמעותי הוא בעל זיקה לגוף ריאלי משמעותי, פוטנציאל להיווצרות ניגודי עניינים הוא גדול, גם בהינתן ההגנה הנגזרת מהרגולציה הקיימת"

בפורומים שונים התנועה כבר ציינה כי יש לקדם תפיסה ניהולית-פיקוחית חדשה, שתדאג לרמתם המקצועית של דירקטורים, באמצעות יצירת מנגנון הסמכה ורישוי באמצעות מוסדות מורשים. זאת, על מנת להבטיח רמת ניהול גבוהה ביותר ולקדם שינוי במערכות הפיקוח על הבנקים, ובהתאם לתפיסה כי אין כל מגבלה פורמאלית זולת הפרדה מלאה שתוכל לרפא את ניגוד העניינים החריף שמעלה כהונה כפולה של דירקטורים.

לאור הסיבות המפורטות לעיל, **על הממונה להפעיל את סמכויותיו הקבועות בחוק, ולהורות כי ככל שמעוניין מר אהרון פוגל להתמנות ליו"ר חברת פרטנר עליו להתפטר מתפקידו בחברת מגדל, וכן לאסור כהונה מקבילה מהסוג הנדון בכלל המוסדות המנהלים נכסים פיננסיים של הציבור.**

התנועה דורשת מבנק ישראל לדון בפירוק גרעיני השליטה בבנקים, נוכח הכשל במבנה הקיים העלול לאפשר לאינטרסים האישיים של בעלי השליטה לגבור על האינטרסים הציבוריים.

נוצר מצב שאינו בריא, שוויוני או יעיל בו קומץ אנשים פרטיים שולטים בגופים החזקים ביותר בכלכלה הישראלית, ובאמצעותם - במקורות האשראי של המשק כולו, וכן בפיקדונותיו, חסכונותיו והשקעותיו של הציבור הרחב.

במכתב מפורט שהעבירה לנגיד בנק ישראל, ולמפקח על הבנקים, מר דודו זקן, דורשת התנועה מבנק ישראל לדון בפירוק גרעיני השליטה בבנקים. מבנה בעלות של גרעיני שליטה בבנקים אינו דבר מקובל בכלכלות מפותחות בעולם, והוא נוצר בעקבות החלטת בנק ישראל בעבר להפריט את הבנקים באמצעות מכירת גושי מניות לרוכשים בודדים ולקבוצות רוכשים.

בעל היתר השליטה, באמצעות השקעה של 20-25% מהון הבנק וכ-1% מההון המנוהל על ידיו, נהנה משליטה בלעדית על הבנק, כשלציבור המפקידים או לבעלי המניות אין יכולת להביע דעה ולהשפיע על התנהלותו. החוק כיום דורש לקבל היתר מבנק ישראל לרכישת 5% ומעלה ממניות בנק, וכתוצאה מכך בעל השליטה נהנה למעשה מביצור שליטתו, כיוון שלא ניתן להשתלט על הבנק מבחוץ ללא קבלת היתר. כך נמנע תמריץ חשוב לניהול יעיל המיטיב עם ציבור הלקוחות.

הקונספציה של בנק ישראל ביצירת גרעיני השליטה, לפיה הדבר יביא לניהול יציב יותר של הבנקים, קרסה ולא עמדה במבחן המציאות: הבנקים מנוהלים לא פעם באופן לא יציב ובחוסר אחריות. יתרה מזו, יש חשש כי אינטרסים אישיים של בעלי השליטה גוברים על האינטרסים הציבוריים, גם בתחומים שהשפעתם רחבה ביותר, כמו הרכב תיק האשראי של הבנק. התנועה מציעה **מתווה לפתרון**, המורכב משלושה אלמנטים: (א) **פירוק גרעיני השליטה על ידי איסור להחזיק יותר מ-1% מהמניות; (ב) מקצוע תפקיד הדירקטור**, באמצעות תהליך הכשרה מקצועית, עבודה במשרה מלאה ובלא יותר מדיירקטוריון אחד בו-זמנית; (ג) **הגדלת השפעת בעלי המניות הקטנים**, על ידי הנגשת המידע הרלוונטי ועריכת הצבעות בעלי מניות באינטרנט.

התנועה הפצירה פעם אחר פעם בוועדת הריכוזיות, שעבודתה נמשכה כשנה ואמורה להציג בקרוב את מסקנותיה הסופיות, לדון בנושא, מכיוון שהמנדט שהוטל עליה היה לדאוג ליציבות המערכת הפיננסית ולהקטנת הריכוזיות במשק. למרות זאת, נושא גרעיני השליטה לא זכה, אם בכלל, לדיון מעמיק בוועדה, שבחרה לא להקים צוות עבודה לגביו.

התנועה פנתה לעיריית ירושלים בדרישה לפעול מיידית ולהסיר כל שלט, אשר יש בו כדי להפלות, לבזות ולהשפיל נשים במקומות ציבוריים.

פרסומים שכאלה מהווים פגיעה בכבודו של אדם, ביזויו והשפלתו וזאת בניגוד לחוק יסודי: כבוד האדם וחירותו, המהווה את אחת מאבני היסוד של המשפט החוקתי במדינת ישראל, ומגן על כבודו של אדם באשר הוא אדם ומונע את ההגבלה על חירותו של אדם.

לאור הפרסומים על מקרים מצערים אשר התרחשו בבית שמש ובמקומות נוספים ברחבי הארץ, על התנכלות כלפי נשים, הכוללת אלימות מילולית ופיזית, גידופים ויריקות והפרסומים על הצבת שלטים, אשר יש בהם כדי לפגוע בכבודן של נשים - פנתה התנועה היום לראש העיר ירושלים, מר ניר ברקת והסבה את תשומת לבו כי גם בירושלים, מוצבים שלטים בניסוחים דוגמת: "בת ישראל העוברת בשכונותינו, אנא אל תעברי בשכונותינו בלבוש לא צנוע".

התנועה מציינת כי פקודת העיריות וחוקי העזר העירוניים נותנים בידי עיריית ירושלים כלים אפקטיביים להילחם בתופעה ולכן עליה לפעול לאלתר ובתקיפות להורדת שלטים ברוח דומה ככל שישנם ברחבי העיר.

נציין, בין השאר, כי בסעיף 21 לחוק העזר העירוני בירושלים נקבע כי בסמכותו של ראש העיר לסרב לתת היתר לפרסום מודעה, אם לדעת ראש העירייה יש במודעה משום פגיעה בתקנת הציבור או ברגשותיו.

מכל האמור לעיל, העלתה התנועה שאלות אל העירייה והעומד בראשה האם ידוע לעירייה על מודעות כגון אלו התלויים בתחומה? האם הגיעו תלונות לעיריית ירושלים על מודעות כגון אלו? האם ראש העיר קיבל פניות לקבלת היתר לתליית מודעות אילו והאם העניק להן היתר? האם העירייה קיבלה אגרת פרסום בעבור תליית מודעות אילו? ומדוע לא מפעיל האגף לרישוי ופיקוח פקחים לבדיקת המודעות ולהסרתן?

